

การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนของประชาชนในอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

Information Exposure level, Knowledge and Practice in Prevention of Osteoporosis in Ongkharak district, Nakhon-Nayok Province

ยุพารัตน์ ออดกลั่น¹, ชนัญญา ชัยวงศ์โรจน์², ศรีรัฐ ปักดิตรณชิต²
และ วรินทร์ กฤตยาเกียรณ³

Yuparat Odglun, Chanonya Chaiwongroj, Srirath Pakdeeronachit,
and Warin Krityakiarana

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนของประชาชนในอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional study) ในประชากรผู้สูงอายุเพศชาย และหญิง จำนวน 122 คน อายุเฉลี่ย 70 ปี ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 9 เดือน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ข่าวสาร ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อ

อื่นๆ เช่น แผ่นพับ, โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์, อาสาสมัครสาธารณสุขและเสียงตามสายในชุมชน เป็นต้น รองลงมาคือ วิทยุโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในเรื่องอาหาร การทำกิจกรรม การออกกำลังกาย โดยมีความรู้ในเรื่องสาเหตุโรคกระดูกพรุนและการป้องกันโรคกระดูกพรุนอยู่ในระดับต่ำมาก การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนนั้น ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ การรับรู้

¹ อาจารย์สาขาการส่งเสริมสุขภาพ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ นครนายก

² อาจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ

³ อาจารย์ภาควิชาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม

ข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุน มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากรด้านอาชีพ ปัจจัยด้านความรู้ มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากรคือ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการมีเด็กหรือไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน ปัจจัยด้านการปฏิบัติตน มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากร คือ อาชีพ และการมีเด็กหรือไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน

คำสำคัญ: การเปิดรับข่าวสาร / โรคกระดูกพรุน / จังหวัดนครนายก

Abstract

The purpose of this study is to study the information exposure level, knowledge and practice in prevention of osteoporosis of the people in Ongkharak district, Nakhon-Nayok Province. The data showed low level of information exposure concerning osteoporosis prevention. Most of the participants received news from other sources for example, brochures, posters, local health volunteers and local radio announcement. The second is television. Still, the subjects had low level of knowledge about prevention of osteoporosis in terms of food, exercises, activities and prevention. Most of the subjects reported a very low level of prevention practice. Information exposure about osteoporosis prevention differed among demographic factors which were age, education levels, occupations, monthly income and number of children in household.

Keywords: Information exposure / Osteoporosis / Nakhon-Nayok province

บทนำ

โรคกระดูกพรุนเป็นภาวะหรือกลุ่มอาการกระดูกพรุน คือภาวะที่เนื้อกระดูกลดลง และมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของกระดูก ซึ่งส่งผลให้กระดูกบางลง ทำให้มีโอกาสที่จะเกิดกระดูกหักได้ง่ายขึ้น ปัญหานี้พบได้มากในผู้หญิง มีหลักฐานพบว่าผู้หญิงมีแนวโน้มสูญเสียเนื้อกระดูกมากกว่าผู้ชายถึง 2 - 3 เท่า โดยเมื่อถึงวัยหมดประจำเดือน ปริมาณเนื้อกระดูกจะลดลงอย่างรวดเร็ว ปัญหานี้สามารถส่งผลต่อการดูแลสุขภาพของผู้หญิง และอาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ที่ประสบปัญหาสุขภาพะเหล่านี้นี้ได้ (Arceo-Mendoza & Camacho, 2015)

จากจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย ส่งผลให้แนวโน้มการเกิดภาวะโรคกระดูกพรุนเป็นโรคที่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลก ทั้งนี้บุคลากรสาธารณสุขทุกสาขาได้ให้ความสำคัญ โดยมีกลยุทธ์การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในการป้องกันการเกิดภาวะโรคกระดูกพรุน จากการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่าประชากรในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละภูมิภาคมีศักยภาพในการรับรู้ข่าวสาร หรือเข้าใจข่าวสาร รวมถึงการดูแลสุขภาพตนเองที่แตกต่างกัน (Boucher, 2016; DiNapoli et al., 2016; Kreuter & McClure, 2004) เมื่อพิจารณาถึงงบประมาณที่รัฐบาลจะต้องสูญเสียในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุนี้ พบว่าการเกิดภาวะกระดูกพรุนในประชากรสูงอายุนั้นกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาครัฐในด้านการรักษาพยาบาล ทั้ง ๆ ที่โรคนี้เป็นโรคที่ประชาชนสามารถป้องกันได้ ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะในระดับชุมชนและหมู่บ้าน มีความรู้ ความตระหนัก และร่วมมือกัน เพื่อช่วยลดปริมาณภาวะกระดูกพรุน

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของโรคและภัยสุขภาพต่างๆถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจะส่งผลในการป้องกันควบคุมโรครวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน

การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพตนเอง ในงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุน ในเขตอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมในการดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของการป้องกันโรคกระดูกพรุนไปยังประชาชนกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคกระดูกพรุนของประชาชนในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยมีแนวทางการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยสำรวจในกลุ่มประชาชนอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ประชาชนสูงอายุในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เนื่องจากเป็นประชากรที่อยู่ในบริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก และเป็นกลุ่มประชากรที่มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน โดยมีเกณฑ์การรับอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria) ดังนี้ ประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพศชาย หรือหญิงที่สามารถสื่อสารได้ปกติ และยินยอมเข้าร่วมวิจัยในการศึกษานี้ โดยงานวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ผ่านทางคณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 9 เดือน

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ จุดเวลาใด

เวลาหนึ่ง (Cross-sectional study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ประกอบด้วยปัจจัย (Parameters) ที่สำคัญในการศึกษานี้ได้แก่ ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคกระดูกพรุน ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคกระดูกพรุน และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุน โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้รับการทดสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน และมีค่า IOC เท่ากับ 0.86 ทั้งนี้ขนาดจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คำนวณด้วยสูตร Taro Yamane ได้ขนาดตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล จำนวน 122 คน

หลังจากการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ทำการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูล (Editing) ลงรหัส (Coding) และประมวลผลข้อมูล เพื่อคำนวณค่าทางสถิติต่างๆและอธิบายผลการศึกษา โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 122 คน อายุเฉลี่ย 70 ปี (60-95 ปี) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันเฉลี่ย 3.67 คน มีข้อมูลทั่วไปดังแสดงในตารางที่ 1 โดยผลการเก็บข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศหญิง ร้อยละ 79.5 และเพศชายร้อยละ 20.5 และมีช่วงอายุน้อยกว่า 79 ปี มากถึงร้อยละ 82.8 และมีอายุตั้งแต่ 80 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 17.2 สำหรับระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม ชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 86.1 มัธยมศึกษา ร้อยละ 10.7 และปริญญาตรี ร้อยละ 3.3 ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	25	20.5
หญิง	97	79.5
ช่วงอายุ		
น้อยกว่า 79 ปี	101	82.8
80 ปี ขึ้นไป	21	17.2
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	105	86.1
มัธยมศึกษา	13	10.7
ปริญญาตรี	4	3.3
อาชีพ		
เกษตรกร	33	27
อื่น ๆ	89	73
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	85	69.7
5,000 - 10,000 บาท	23	18.9
10,000 - 15,000 บาท	4	3.3
15,000 - 20,000 บาท	2	1.6
มากกว่า 20,000 บาท	8	6.6

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2. พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางสื่อมวลชน

แบบสอบถามแบ่งช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางสื่อมวลชน ออกเป็น 5 ช่องทาง คือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารดังแสดงในตารางที่ 2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นได้ว่าพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางสื่อมวลชนของผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่สุดคือช่องทางวิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 92.6 รองลงมาคือวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 54.1 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 23 ภาพยนตร์ ร้อยละ 19.7 และนิตยสาร ร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนตามช่องทางต่าง ๆ

ช่องทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุกระจายเสียง	66	54.1
วิทยุโทรทัศน์	113	92.6
หนังสือพิมพ์	28	23
นิตยสาร	9	7.4
ภาพยนตร์	24	19.7

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2.1 วิทยุกระจายเสียง

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ฟังวิทยุกระจายเสียงจำนวน 66 คน มีความถี่ในการฟัง ช่วงเวลาที่ฟังเป็นประจำ และประเภทรายการวิทยุที่ชื่นชอบ (ดังแสดงในตารางที่ 3) ผลการศึกษพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีพฤติกรรมการฟังวิทยุกระจายเสียงในทุกวัน ร้อยละ 60.60 โดยช่วงเวลาที่ฟังเป็นประจำ คือ เช้า-เที่ยง 07.30-13.00 น. สูงที่สุด ร้อยละ 22.73 รองลงมา คือช่วงเวลาค่ำ-ดึก ตั้งแต่ 19.00 น. เป็นต้นไป ช่วงเวลาบ่าย-เย็น 13.00-19.30 น. และช่วงเวลาเช้ามืด 05.00-07.30 น. ตามลำดับ นอกจากนี้ ประเภทรายการวิทยุที่ได้รับความนิยมสูงสุด คือ รายการข่าว รองลงมา คือรายการสารคดี ละครวิทยุ และรายการบันเทิง ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ฟังวิทยุกระจายเสียง จำแนกตามความถี่ในการฟัง ช่วงเวลาที่ฟังเป็นประจำและประเภทรายการวิทยุที่ชื่นชอบ

วิทยุกระจายเสียง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการฟัง		
ทุกวัน	40	60.60
5-6 ครั้ง/สัปดาห์	3	4.55
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	3	4.55
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	6	9.09
นาน ๆ ครั้ง	14	21.21
ช่วงเวลาที่ฟังเป็นประจำ		
เช้ามืด 05.00-07.30 น.	11	16.67
เช้า-เที่ยง 07.30-13.00 น.	15	22.73
บ่าย-เย็น 13.00-19.30 น.	12	18.18
ค่ำ-ดึก ตั้งแต่ 19.00 น. เป็นต้นไป	14	21.21
อื่น ๆ	14	21.21
ประเภทรายการวิทยุที่ชื่นชอบ		
ข่าว	46	69.70
กีฬา	0	0
บันเทิง (เช่น เพลงลูกทุ่ง)	2	3.03
สารคดี (เช่น สุขภาพอนามัย)	5	7.58
ละครวิทยุ	3	4.54
อื่น ๆ	10	15.15

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2.2 วิทย์โทรทัศน์

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ดูวิทย์โทรทัศน์ จำนวน 113 คน มีความถี่ในการดูโทรทัศน์ ช่วงเวลาที่ดูเป็นประจำ (จำแนกเป็นวันจันทร์-ศุกร์และวันเสาร์-อาทิตย์) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ และสถานีโทรทัศน์ช่องที่ดูเป็นประจำ (ดังแสดงในตารางที่ 4) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม มีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ในทุกวัน ร้อยละ 74.34 โดยช่วงเวลาที่ดูโทรทัศน์เป็นประจำในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) คือ รายการช่วงเย็น 16.00-21.00 น. สูงที่สุด ร้อยละ 53.98 เช่นเดียวกับในวันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์) ร้อยละ 38.94 รองลงมาคือ รายการช่วงเช้า 06.00-12.00 น. ช่วงบ่าย 12.00-16.00 น. และช่วงดึก หลัง 21.00 น. ตามลำดับ นอกจากนี้ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ รายการข่าว รองลงมา คือรายการบันเทิง สารคดี และกีฬา ตามลำดับในขณะที่สถานีโทรทัศน์ช่องที่ดูเป็นประจำ คือ ช่อง 7 ร้อยละ 57.52 รองลงมาคือ ช่อง 3 ช่อง 9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ฟังวิทยุโทรทัศน์ จำแนกตามความถี่ในการดูโทรทัศน์ ช่วงเวลาที่ดูเป็นประจำ ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ และสถานีโทรทัศน์ช่องที่ดูเป็นประจำ

วิทย์โทรทัศน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการดูโทรทัศน์		
ทุกวัน	84	74.34
5-6 ครั้ง/สัปดาห์	5	4.43
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	10	8.85
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	13	11.50
นาน ๆ ครั้ง	1	0.88
ช่วงเวลาที่ดูเป็นประจำ (จันทร์-ศุกร์)		
ไม่ดูในวันธรรมดา	1	0.88
รายการช่วงเช้า 06.00-12.00 น.	30	26.55
รายการช่วงบ่าย 12.00-16.00 น.	4	3.54
รายการช่วงเย็น 16.00-21.00 น.	61	53.98
รายการช่วงดึก หลัง 21.00 น.	7	6.20
อื่น ๆ	10	8.85

ช่วงเวลาที่เป็นประจำ (เสาร์-อาทิตย์)		
ไม่ดูในวันหยุดราชการ	11	9.74
รายการช่วงเช้า 06.00-12.00 น.	29	25.66
รายการช่วงบ่าย 12.00-16.00 น.	11	9.74
รายการช่วงเย็น 16.00-21.00 น.	44	38.94
รายการช่วงดึก หลัง 21.00 น.	5	4.42
อื่น ๆ	13	11.50
ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ชื่นชอบ		
ข่าว	75	66.37
กีฬา	1	0.88
บันเทิง (เช่น ภาพยนตร์ ละคร เพลง)	25	22.12
โฆษณาณรงค์	0	0
สารคดี	4	3.54
อื่น ๆ	8	7.08
สถานีโทรทัศน์ช่องที่ดูเป็นประจำ		
ช่อง 3	30	26.55
ช่อง 5	0	0
ช่อง 7	65	57.52
ช่อง 9	1	0.88
อื่น ๆ	17	15.04

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2.3 หนังสือพิมพ์

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำนวน 28 คน มีความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ประเภทข่าวหรือบทความที่ชื่นชอบ และหนังสือพิมพ์ที่อ่านบ่อยที่สุด (ดังแสดงในตารางที่ 5) ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 50.00 โดยประเภทข่าวหรือบทความในหนังสือพิมพ์ที่ชื่นชอบ คือ ข่าวบ้านเมือง-การเมือง สูงที่สุด ร้อยละ 53.57 รองลงมา คือ ข่าวชาวบ้าน ร้อยละ 32.14 ข่าวและบทความด้านสุขภาพอนามัย ร้อยละ 3.57 เช่นเดียวกับข่าวที่เกี่ยวข้องกับกีฬา นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ที่อ่านบ่อยที่สุด คือ ไทยรัฐ รองลงมา คือ แนวหน้า เดลินิวส์ และ มติชน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อ่านหนังสือพิมพ์ จำแนกตามความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ประเภทข่าวหรือบทความที่ชื่นชอบ และหนังสือพิมพ์ที่อ่านบ่อยที่สุด

หนังสือพิมพ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์		
ทุกวัน	1	3.57
5-6 ครั้ง/สัปดาห์	2	7.14
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	3	10.71
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	8	28.57
นาน ๆ ครั้ง	14	50.00
ประเภทข่าวหรือบทความที่ชื่นชอบ		
ข่าวชาวบ้าน	9	32.14
ข่าวและบทความต่างประเทศ	0	0
ข่าวบ้านเมือง-การเมือง	15	53.57
ข่าวและบทความด้านสุขภาพอนามัย	1	3.57
ข่าวและบทความเกี่ยวกับกีฬา	1	3.57
อื่น ๆ	2	7.14
หนังสือพิมพ์ที่อ่านบ่อยที่สุด		
ไทยรัฐ	15	53.57
แนวหน้า	7	25.00
เดลินิวส์	5	17.86
มติชน	1	3.57

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2.4 นิติสาร

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่อ่านนิติสาร จำนวน 9 คน มีความถี่ในการอ่านนิติสาร ประเภทนิติสาร ที่อ่านบ่อยที่สุด (ดังแสดงในตารางที่ 6) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม มีพฤติกรรมการอ่านนิติสารในหลายลักษณะ กล่าวคือ บางคนอ่านทุกวัน บางคนอ่านนาน ๆ ครั้ง มีส่วนน้อยที่อ่านเพียง 1-2 ครั้ง และ 3-4 ครั้ง ตามลำดับ โดย ประเภทนิติสารที่อ่านบ่อยที่สุด คือ ด้านบันเทิง สูงที่สุดถึง ร้อยละ 55.55

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อ่านนิติสาร จำแนกตามความถี่ในการอ่านนิติสาร ประเภทนิติสารที่อ่านบ่อยที่สุด

นิติสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการอ่านนิติสาร		
ทุกวัน	3	33.33
5-6 ครั้ง/สัปดาห์	1	11.11
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	1	11.11
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	1	11.11
นาน ๆ ครั้ง	3	33.33
ประเภทนิติสารที่อ่านบ่อยที่สุด		
บันเทิง	5	55.55
กีฬา	0	0
ชีวิตรักและกามารมณ์	0	0
สารคดี	0	0
เรื่องสตรี	0	0
อื่น ๆ	4	44.44

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

2.5 ภาพยนตร์

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ดูภาพยนตร์ จำนวน 24 คน มีความถี่ในการดูภาพยนตร์ ดูภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ (รวมถึง VCD และ DVD) ดังแสดงในตารางที่ 7 ทั้งนี้พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการดูภาพยนตร์แบบนาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส ร้อยละ 79.17 สอดคล้องกับความถี่ในการดูภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ คือ นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 70.83 รองลงมา คือ ทุกวัน ร้อยละ 16.67 สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง ร้อยละ 4.17 เช่นเดียวกับ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง และ 1-2 ครั้ง

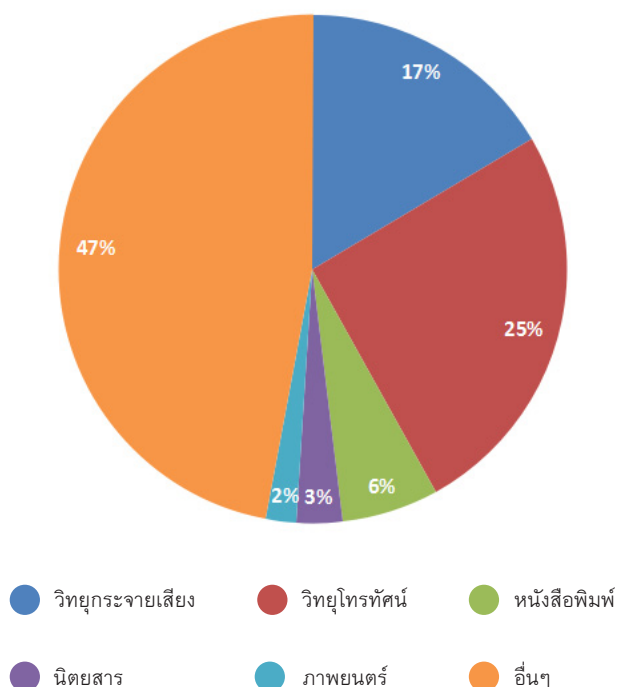
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่ดูภาพยนตร์ จำแนกตามความถี่ในการดูภาพยนตร์ การดูภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ (รวมถึง VCD และ DVD)

ภาพยนตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความถี่ในการดูภาพยนตร์		
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า	4	16.67
2 สัปดาห์ต่อครั้ง	1	4.17
นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส	19	79.17
ความถี่ในการดูภาพยนตร์จากวีดิทัศน์ (รวมถึง VCD และ DVD)		
ทุกวัน	4	16.67
5-6 ครั้ง/สัปดาห์	1	4.17
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	1	4.17
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	1	4.17
นาน ๆ ครั้ง	17	70.83

ที่มา : ตารางจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

3. การรับรู้ข่าวสารความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนจากสื่อต่าง ๆ

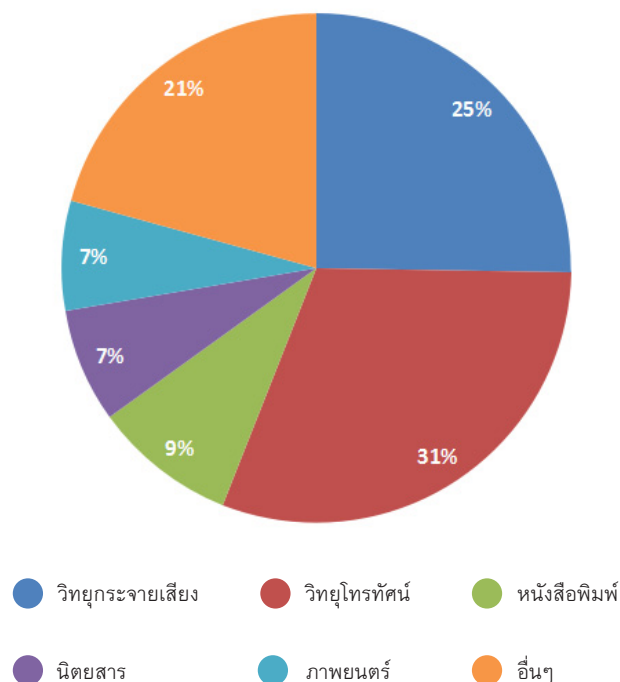
จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 122 คน ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการรับรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนจากสื่อต่างๆ และ มีความต้องการรับความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนจากสื่อหรือช่องทางที่แตกต่างกัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 และ 2

แผนภูมิที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามช่องทางการรับรู้เรื่องโรคกระดูกพรุน
ที่มา : แผนภูมิจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

จากแผนภูมิที่ 1 ชี้ให้เห็นว่าช่องทางการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคกระดูกพรุนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาจากช่องทางอื่นๆ เช่น แผ่นพับ, โปสเตอร์, อาสาสมัคร

สาธารณสุขและเสียงตามสายในชุมชน รองลงมาคือ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าช่องทางหรือสื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการรับความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโรคกระดูกพรุน เป็นไปในทิศทางเดียวกับช่องทางการรับรู้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมากที่สุด คือ วิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 31 รองลงมา คือ วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 25 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 9 ส่วน นิตยสารและภาพยนตร์ ร้อยละ 7 เท่า ๆ กันในลำดับสุดท้าย (แผนภูมิที่ 2)

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามความต้องการรับความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนจากช่องทางต่าง ๆ
ที่มา : แผนภูมิจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

อภิปรัชญาการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรผู้สูงอายุในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก การรับรู้ข่าวสาร เรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุนไม่แตกต่างกันตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และการมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคกระดูกพรุนแตกต่างกันตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนแตกต่างกันตาม อาชีพ การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน

การรับรู้ข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุน มีความสัมพันธ์กับความรู้ เรื่องโรคกระดูกพรุนในเชิงบวก สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุนก็จะมีความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนมากขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนจะมีแนวคิดในการป้องกันโรคกระดูกพรุนมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนในเชิงบวก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อมีความรู้เรื่องโรคกระดูกพรุนก็จะมี การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนมากขึ้น ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ภาครัฐพยายามใช้สื่อต่างๆ มากระตุ้นความเข้าใจ และให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง

การรับรู้ข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุน มีความแตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งมีความเป็นไปได้จากรูปแบบ และประเภทของงานที่ส่งผลต่อความเครียดที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูล ซึ่งอาชีพที่ต่างกันเป็นลักษณะทางสังคมที่สำคัญส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมการสื่อสารที่ต่างกันออกไปทั้งนี้รวมถึง

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารในการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง (Wright, Banas, Bessarabova, & Bernard, 2010) และครอบครัว รวมถึงความพึงพอใจในเรื่องของสื่อที่ตนเองจะเปิดรับ นอกจากนั้นความแตกต่างในเรื่องของอาชีพยังสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมทางด้านอุปนิสัยในการเปิดรับข้อมูล หรือสื่อร่วมด้วย สื่อด้านสุขภาพเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญ และน่าสนใจสำหรับการนำข้อมูลต่างๆไปใช้ในการดูแลสุขภาพร่างกายตนเอง และบุคคลต่างๆในครอบครัว ดังนั้นการศึกษานี้จึงสามารถกล่าวได้ว่าอาชีพมีผลต่อการเปิดรับสื่อในการดูแลสุขภาพ (Banerjee, 2009; Berger, Mahler, Krug, Szecsenyi, & Schultz, 2016) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรทางด้านสุขภาพที่จะวางแผนในการส่งเสริมความรู้การป้องกันโรค หรือภาวะสุขภาพต่างๆให้กับประชาชนโดยใช้องค์ประกอบความแตกต่างทางอาชีพมาเป็นปัจจัยในการวางแผนดำเนินการ

ในส่วนของด้านความรู้เรื่องการป้องกันโรคกระดูกพรุน มีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และรูปแบบครอบครัวที่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน ซึ่งความรู้เป็นข้อเท็จจริงโดยบุคคลจะเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ รวมถึงความรู้ ที่ได้จากการศึกษาการประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความเชื่อ และความตระหนักในการป้องกันโรคกระดูกพรุนที่แตกต่างกัน (Eveland Jr & Scheufele, 2000) การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนมีความแตกต่างกันตาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน ซึ่งตัวแปรที่กล่าวมานั้น ถือเป็นองค์ประกอบที่มีสามารถพบเห็นได้ในสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบท ซึ่งตัวแปรต่างๆข้างต้นจะส่งผลให้เกิดความเชื่อ การประเมินค่าออกมาทางความคิด และความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติตนในการ

ป้องกันโรคกระดูกพรุนของประชากรสูงอายุได้ ซึ่งการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุน จะด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ ก็สามารถส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคกระดูกพรุนได้ (ขันธมิตร., 2538.) สรุปได้ว่า การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโรคกระดูกพรุนกับประชาชนเป็นแนวทางที่ดีที่จะส่งเสริมให้เกิดการดูแล ป้องกันตนเอง และนำไปสู่การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคกระดูกพรุนต่อไป ข้อสังเกตจากผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคกระดูกพรุนที่ประชากรกลุ่มนี้ได้รับมาจากแหล่งอื่นๆ สูงที่สุด โดยเฉพาะ เสี่ยงตามสายและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รองลงมาคือ วิทยุโทรทัศน์ แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของอำเภอองค์กรัก จังหวัดนครนายก และประโยชน์จากการร่วมมือกับชุมชนของหน่วยงานโดยรอบ เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ที่ร่วมกันให้ข้อมูลด้านการดูแลและป้องกันสุขภาพให้แก่ประชาชน

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ พบว่าการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชากรสูงอายุในอำเภอองค์กรัก จังหวัดนครนายก ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ความรู้ความเข้าใจในการดูแลป้องกันตนเองเกี่ยวกับภาวะโรคกระดูกพรุนมีปัจจัยด้านการศึกษา อาชีพ รายได้และประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นในการวางแผนเพื่อส่งเสริมสุขภาพประชาชนโดยใช้กระบวนการด้านการสื่อสารจึงควรวางแผนและหาแนวทางที่เหมาะสมในการกระจายข้อมูลด้านการส่งเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าวข้างต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัย จาก วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

ขันธมิตร., ส. (2538.). พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิวัชแพทย, ส. (2549). จิตวิทยาทั่วไป:กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์.

Arceo-Mendoza, R. M., & Camacho, P. (2015). Prediction of fracture risk in patients with osteoporosis: a brief review. **Womens Health (Lond)**, 11(4), 477-482; quiz 483-474. doi:10.2217/whe.15.14

- Banerjee, B. (2009). Information, Education, and Communication Services in MCH Care Provided at an Urban Health Center. **Indian J Community Med**, **34**(4), 298-300. doi:10.4103/0970-0218.58386
- Berger, S., Mahler, C., Krug, K., Szecsenyi, J., & Schultz, J. H. (2016). Evaluation of interprofessional education: lessons learned through the development and implementation of an interprofessional seminar on team communication for undergraduate health care students in Heidelberg - a project report. **GMS J Med Educ**, **33**(2), Doc22. doi:10.3205/zma001021
- Boucher, N. A. (2016). Direct Engagement With Communities and Interprofessional Learning to Factor Culture Into End-of-Life Health Care Delivery. **Am J Public Health**, **106**(6), 996-1001. doi:10.2105/AJPH.2016.303073
- DiNapoli, E. A., Cully, J. A., Wayde, E., Sansgiry, S., Yu, H. J., & Kunik, M. E. (2016). Age as a predictive factor of mental health service use among adults with depression and/or anxiety disorder receiving care through the Veterans Health Administration. **Int J Geriatr Psychiatry**, **31**(6), 575-582. doi:10.1002/gps.4362
- Dutta-Bergman, M. J. (2005). Theory and practice in health communication campaigns: a critical interrogation. **Health Commun**, **18**(2), 103-122. doi:10.1207/s15327027hc1802_1
- Eveland Jr, W. P., & Scheufele, D. A. (2000). Connecting News media use with gaps in knowledge and participation. **Political Communication**, **17**, 215-237.
- Kreuter, M. W., & McClure, S. M. (2004). The role of culture in health communication. **Annu Rev Public Health**, **25**, 439-455. doi:10.1146/annurev.publhealth.25.101802.123000
- Thomas L. Webb, Falko F. Sniehotta, & Michie, S. (2010). Using theories of behaviour change to inform interventions for addictive behaviours. **Addiction**, **105**(11), 1879-1892.
- Wright, K. B., Banas, J. A., Bessarabova, E., & Bernard, D. R. (2010). A communication competence approach to examining health care social support, stress, and job burnout. **Health Commun**, **25**(4), 375-382. doi:10.1080/10410231003775206

